RISE RIKOSSEURAAMUSLAITOS

SUV / TH

Asiantuntijalausunto
Julkinen

Dnro RISE/1571/2026

9.4.2026

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: HE 25/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Sukevan vankila pitää hallituksen esitystä rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamisesta kokonaisuudessaan tärkeänä ja kannatettavana.
Nykyinen koulutusjärjestelmä tuottaa rikosseuraamusalan perusteet ja erityisvaatimukset erittäin hyvin hallitsevia virkamiehiä, ja koulutuksen sisältö on vankilan näkemyksen mukaan hyvin alan tämänhetkisiä vaatimuksia vastaavaa. Koulutusjärjestelmää on silti kuitenkin tarvetta uudistaa vastaamaan nykypäivän ja tulevaisuuden haasteita ja tarpeita.

Koulutuskeskuksen sijainti

Tämänhetkinen koulutus järjestetään lähiopetusosiltaan Vantaalla sijaitsevassa Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksessa. Sukevan vankilan työssäkäyntialueelta Vantaalle on kuudesta kahdeksan tunnin matka. Usea Sukevan vankilassa sijais- tai kesävartijana työskennellyt henkilö on todennut, että olisi ollut kiinnostunut suorittamaan alan perustutkinnon ja hakeutumaan vartijan virkaan, mutta esimerkiksi perhesyistä eivät ole kokeneet mahdollisena opiskeluja pääkaupunkiseudulla. Uusi koulutusmalli toisi koulutuksen saavutettavammaksi, varsinkin koska Suomen vankilaverkko on hajanainen ja vankiloita on kaukanakin pääkaupunkiseudusta. Varautumisen näkökulmasta on tärkeää, että valtionhallinnon toimintojen pysyvyys turvataan myös Itä- ja Pohjois-Suomen alueella.

Tutkintokoulutus työn ohella vankilassa

Vankilan näkökulmasta tutkintokoulutuksen järjestäminen työn ohessa luo oletettavasti tiettyjä haasteita, jotka on ratkaistava ennen koulutusmallin käyttöönottoa. Toisaalta voidaan myös todeta, että nykyisessäkin mallissa suoritetaan ohjattuja työharjoittelujaksoja vankiloissa. Lisäksi vankila rekrytoi joka vuosi sijaisvartijoita, joita koulutetaan työn ohella tehtäviinsä. Vankilassa

toimii oman toimen ohella tehtäviä hoitavia harjoittelunohjaajia ja perehdyttäjiä, jotka yhteistyössä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen kanssa vastaavat työssäoppimisjaksojen läpiviennistä jo tälläkin hetkellä. Näiden virkamiesten resursointia parantamalla ja heitä täydennyskouluttamalla olisi mahdollista järjestää myös työn ohella suoritettavan rikosseuraamusalan opinnot.

Koulutusuudistus antaisi myös mahdollisuuksia kehittää täydennyskoulutusta, jonka määrä on vankilan tarpeen näkökulmasta tällä hetkellä liian pieni. Täydennyskoulutus kärsii myös tällä hetkellä aiemmin mainitusta saavutettavuusongelmasta. On myös huomattava, että vankilassa järjestettävä alan perustutkintokoulutus tuo hyötyjä muillekin kuin sillä opiskeleville määräaikaisille virkamiehille. Opetuksen järjestäminen ja opetussisällöt todennäköisesti antavat myös mahdollisuuden vankilan ja siellä jo työskentelevien virkamiesten omien työtapojen ja käytäntöjen tarkastelulle, ja tämä siirtovaikutus näkyy positiivisesti koko vankilan toiminnassa. Myös koulutussisältöjä voidaan entistä paremmin kohdentaa työelämän vaatimuksia vastaaviksi, kun vankilassa toimivat harjoittelunohjaajat ja perehdyttäjät ovat aiempaa tiiviimmin yhteistyössä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen kanssa.

Opiskelijavalinta ja kelpoisuusvaatimukset

Koulutusuudistuksen ehdotuksen mukainen aikaisempaa laajempi aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen, joustavampi koulutusmalli sekä tiiviimpi koulutuksen ja työelämän välinen yhteistyö tuo todennäköisesti parempaa ammattitaitoa sekä alan koulutuksesta motivoituneita hakijoita.

Vankiloissa rekrytoidaan joka vuosi myös runsaasti määräaikaisia, alan koulutusta suorittamattomia sijaisvartijoita, jotka toimivat samoin valtuuksin ja samoissa tehtävissä kuin vakituisessa virassakin työskentelevät vartijat. Näin ollen on perusteltua uskoa, että vankilassa pystytään luotettavasti arvioimaan työssäoppimisväylälle ja alalle ja soveltuvuutta niiden henkilöiden kohdalta, jotka ovat kiinnostuneet suorittamaan rikosseuraamusalan perustutkinnon työssäoppimisväylän kautta. Tämän kaltainen rekrytointiprosessi on käytössä tällä hetkellä esimerkiksi Ruotsin Kriminalvårdenilla. Vankilan näkökulmasta tämänkaltainen järjestelmä olisi perusteltu, koska alalle hakeutuvan soveltumisesta saadaan hyvin tietoa hänen työskennellessään määräaikaisena vartijana. Samoin koulutuksesta kiinnostunut, määräaikaisena vartijana työskentelevä henkilö saa alasta hyvät tiedot jo ennen koulutukseen hakeutumista, ja näin voidaan välttää tilanteet, joissa joku hakeutuu rikosseuraamusalan koulutukseen, suorittaa sen mutta huomaakin, ettei ole alasta kiinnostunut tai alalle soveltuva. Näin myös koulutusresurssit tulevat tehokkaammin käytetyksi.

Ammatti-identiteetti ja sen kehittyminen

Julkisuudessa on esitetty, että rikosseuraamusalan koulutusuudistus heikentää tai jopa vaarantaa alaa opiskelevien henkilöiden ammatti-identiteetin ja ammatillisuuden kehittymisen. Asiaa voidaan tarkastella myös täysin päinvastaisesta näkökulmasta. Kun tutkintokoulutus suoritetaan työn ohessa ja aidossa työympäristössä, konkretisoituvat opetetut asiat todennäköisesti muualla tapahtuvaa luokkaopetusta selkeämmin opiskelijalle. Työssäoppimisväylää suorittava opiskelija viettää paljon enemmän aikaa vankilassa kuin Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksessa alaa opiskeleva henkilö. Näin ollen ammatti-identiteetin rakentuminen ja rikosseuraamusalan työkulttuuriin kiinnittyminen saattaa työn ohessa opiskelevilla olla jopa vahvempaa. Rikosseuraamusalan koulutuskeskusta ei olla lakkauttamassa eikä rikosseuraamusalan tutkinnon suorittamista siellä olla uudistuksen myötä lopettamassa. Koulutusuudistus tuo, ainakin vankilan näkökulmasta tarkasteltuna, uusia vaihtoehtoja ja joustavuutta alan koulutukseen ja todennäköisesti lisää tutkintokoulutuksen houkuttelevuutta ja näin ollen parantaa rikosseuraamusalan ja Sukevan vankilankin rekrytointimahdollisuuksia.

Hanhikangas Tuomas 913415066

Digitaalinen allekirjoittaja: Hanhikangas Tuomas 913415066
Päiväys: 2026.04.10 11:20:43 +03'00'